

Posudek vedoucí bakalářské práce

Lenka Jiroušková

E-kniha jako nové médium

Lenka Jiroušková navštěvovala můj kurz Základy redakční práce, po jehož absolvování projevila zájem o tematiku elektronických knih a o její důkladnější studium. Přizvala jsem ji ke konferenci *Autoři, knihy, knihovny, technologie, právo, věda a etika v době internetu*, kterou jsme na toto téma pořádali v květnu 2012, aby pochopila, o jak širokou oblast se jedná, resp. z jak širokého okruhu si je možné vybrat téma týkající se elektronických knih. Její zájem o věc byl v té době značný.

Poté, co jsme se však domluvily na předběžném tématu práce, Lenka se do jejího vypracování bohužel nepustila a osnovu, velice syrovou, mi předložila v dubnu 2013. Po několika málo konzultacích se ukázalo, že směřuje k otázce, kterou nebude snadné ani dobře formulovat, ani na ni najít, při použití metody, kterou si zvolila, odpověď či odpovědi, které by mohla podrobit analýze.

Tyto okolnosti uvádím proto, že výsledek, který předložila k obhajobě, jsem dostala o půlnoci před datem odevzdání práce. Velmi jsem se podivila, že pokládá práci za hotovou.

Lenka Jiroušková odevzdala práci, z níž je na první pohled patrné, že byla vypracována ve spěchu, s minimální formální kontrolou a bez konzultací ohledně jejích závěrů.

Lenka „to riskla“, čímž poškodila nejen sebe, ale docela zajímavé téma, které si vybrala. Otázku, kterou si položila, totiž jak e-kniha mění sociální prostředí kolem sebe, jsme spolu diskutovaly a při konzultaci jsem ji upozorňovala, že bude muset velice zvážit způsob, jakým ji bude zkoumat.

Můj posudek vychází ze základního konstatování, které jsem uvedla výše, a bude obsahovat připomínky k chybám, kterým se mohla autorka bakalářské práce vyhnout, pokud by jí věnovala více času a úsilí.

V úvodu se odvolává na některé zdroje, z nichž bude ve své práci vycházet, včetně Hoskinsova článku „Agency. Biografy and Objects“ z kolektivní monografie *The Handbook of Material Culture* (uvedené v odkazu jako internetový zdroj - mimochodem špatná citace) ve vlastním překladu, z něhož přebírá termín „agency“, a vymezuje své pole hypotézou, zda má e-kniha tuto schopnost vůči pracovnímu týmu, který se na její výrobě podílí. Mé zadání rešerše literatury pojala opravdu originálně: metodou ctrl C–ctrl V zkopírovala část (generátorem citací bez kontroly vyrobené) bibliografie.

Teoretická část, v níž se zabývá definicemi a popisem nástupu e-knih do české společnosti, by mohla jakž takž obstát, pokud by neobsahovala spoustu formulačních (někdy až směšných) nešikovností i chyb: Hned na první straně je jich několik: „... a jako taková má atributy nového /elektronického/ média, které díky svým možnostem **usnadňuje čtenáři práci s textem** a ovlivňuje způsob a **smysl jeho využití**.“; „... přesná **definice není zcela**

jasnou otázkou,...“; „od **počátků**, které **započaly** v Americe...“. Na s. 13: „... že digitální revoluce bude mít na vydávání knih zásadní **dopad a padaly dokonce takové obavy...**“; s. 15: „...**jejímž účelem** je *kontrolovat či omezovat používání obsahu digitálních médií*“ **za účelem** alespoň...“; s. 31: „...jak kniha, jakožto nové médium ovlivňuje pracovní kolektiv v nakladatelství a zároveň své spotřebitele – čtenáře, protože to jsou oni, na koho má e-kniha v mnoha ohledech vliv a **jejímuž užívání** se přizpůsobují.“ A tak dále.

Coby absolventka kurzu *Základy redakční práce* by přinejmenším měla autorka dobře citovat, což se tedy nestalo, chybných příkladů je tolik, že by možná bylo lepší uvést ty, které jsou v pořádku. V seznamu literatury použila citátor, ale nejspíš u různých titulů citátory různé, takže výsledek je nejednotný. V poznámkách pod čarou pak citovala literaturu mnohdy bez uvedení vydavatele, stránky apod.

Podrobnější (neúplný) výčet je na konci posudku.

Jako velký problém vidím praktickou část. Podle informace, kterou mi sdělila, rozhodla se po konzultaci s kolegou, že pro zjištění informací k tématu výzkumné otázky bude nevhodnější expertní rozhovor. Jako konkrétní pracovní tým, který požádá o rozhovor, určila Albatros Media Group poté, co bylo v tisku zveřejněno, že nakladatelství koupilo většinový podíl v e-knihkupectví e-Reading.cz. (8. dubna t. r.). Rozhovor, jenž nakonec, zřejmě z nedostatku času, vedla jen s šéfredaktorkou (3. května t. r.), která evidentně nebyla oním expertem, jakého by Lenka potřebovala, není pro jakékoli analýzy či dokonce vývody směrodatný. Paní šéfredaktorka umí „vyjednat práva“, ale o e-knihách toho moc neví (viz např. s. 34: „...já sama jsem měla několikrát čtečku v ruce, ale nevlastním ji...“), proto si libuje – několikrát v rozhovoru –, že se spojili s odborníky z eReadingu. To by nebylo tak na závadu, kdyby Lenka v rozhovorech pokračovala s dalšími členy týmu a s informacemi zacházela jinak, než že je zopakuje a z jednoho rozhovoru, navíc s nepřipravenými otázkami (nebo jen málo – a s výrazy jako „zkorekturované pédeéfko“, „odkud jste se naučili to how know“), které odvedly rozhovor k věcem, jež se netýkají tématu (nebo jsou jen okrajové). Respondentka autorku několikrát odkazuje na „pana Liperta“, což je jeden ze tří společníků portálu eReading.cz, na kterého se měla Lenka obrátit a event. mu položit mu otázky, na něž nebyla paní šéfredaktorka onen „expert“. A jistě by měli odpovídat i další lidé – také ti, kteří e-knihu užívají, ať už legálně (knihovníci, čtenáři, studenti), tak ti, kteří ji stahují z různých úložišť. Tam by skutečně mohla dospět k zajímavým dopadům onoho „agency“. Navíc přepisem celého rozhovoru slovo od slova autorka sice dosáhla akceptovatelného počtu stran, ale rozhovor vedla tak, že má minimální výtěžnost.

Text celé práce je stylisticky velmi nejednotný, dobře jsou rozlišitelná místa – oslí můstky – které autorka „vymyslela“ na poslední chvíli a snad je po sobě už ani nečetla.

K dalším jednotlivým chybám:

- Chybí anotace v českém a anglickém jazyce a klíčová slova;
- v textu se na několika místech vyskytují šedá zvýraznění (zřejmě v originále žlutá), která měla zřejmě autorku upozornit na to, že je ještě potřeba něco opravit či dohledat (s. 15, 16, 17, 18, 55). Proč tam zůstala, nevím, nepatří tam;
- na s. 6 a s. 25 je uvedena stejná Hoskinsova definice materiální kultury;
- s. 7 – nelze generalizovat situaci amerického trhu na uzavřený český trh (snad nelze srovnávat...);

- že není jednoduché e-knihu definovat se opakuje na s. 6 a 9;
- špatně citováno v těchto poznámkách pod čarou: 2, 5, 6, 12, 13, 22 a dalších;
- s. 13 – špatná formulace: „**zachycení** a zpracování obsahu knihy do digitálních formátů (správně **převedení**...);
- na některých místech není rozlišeno, zda se jedná o citát, nebo o parafrázi a chybí strana (s. 14, pozn. 27, s. 15, pozn. 28, s. 16, s. 18, pozn. 41 aj.);
- pozn. 34 – chybí y v názvu knihy;
- s. 16 – popiska u obr. není správně;
- s. 16 – špatná formulace: „Zákon.... zahrnuje autorská práva...“ (správně uvádí, rozlišuje...);
- s. 17 – chybí odkaz na místo v zákoně, který cituje: „*původní nebo jiným zpracované...oprávnění k výkonu tohoto práva.*“;
- s. 17 – špatná formulace: „...licenční smlouvy, které zahrnují...“ (správně: „...které se vztahují“);
- s. 17 – dvojité uvozovky v dvojitých uvozovkách;
- s. 18 – špatná formulace: „...je s dílem možné zacházet podle libosti.“ (tak úplně podle libosti to samozřejmě nejde, je potřeba dílo respektovat);
- čísla poznámek u kurzivního textu zůstala také kurzivou (např. s. 20, pozn. 45);
- s. 28 – u citace, která je kurzivou a je opět metodou ctrl C – ctrl V, zůstaly nějaké mezititulky a kurzivou to, co má být obyčejným písmem;
- s. 31 – špatná formulace: „...knihy, **jejímuž užívání se [čtenáři]přizpůsobují.**“
- s. 33 – nedobrá úroveň položených otázek (např.: „... jsem četla, že se většinou autoři bojí poskytnout práva k e-verzi, protože se báli, aby kopírováním nepřišli o zisky.“);
- s. 35 – medvídek Pů se píše s čárkou nad ú (nikoli Pů);
- s. 39, pozn. 67 – špatný pád (zřejmě zkopírováno bez kontroly);
- s. 42 – navíc „na“ („my se s knihami samozřejmě na setkáváme...“);
- s. 44 – špatně shoda podmětu s přísudkem („...knihy, které vyšli...“);
- s. 44 – špatná (tedy spíš legrační) formulace: „... shledávají taktickým krokem na trh uvést...“);
- s. 45 – za větu: „Po získání práv k e-knize musí tato verze následně projít...“ bych Lenku nejradši vytáhala za uši;
- a totéž platí o větě na s. 50: „S elektronickými zařízeními je cílová skupina e-čteček zvyklá pracovat dennodenně...“.

Závěrem bych ráda uvedla, že se jedná o první práci, kterou jsem na FHS vedla, že jsem byla připravena věnovat Lence maximum péče, k čemuž mi ovšem dala jen malou příležitost. Obávám se, že ve své práci neuplatnila ani další informace, které obdržela při konzultacích s kolegy ze společenskovedního modulu.

Navrhuji, aby jí bylo umožněno předstoupit ke komisi a pokusit se svou práci obhájit se známku dobře (s velkým otazníkem).